

Vadászati terminologia.

Midőn vadászati leírások kerülnek kezembe az újabb sportsmanektől, nem lehet eléggé bámulnom a szörnyű bánásmódot, melyet édes magyar nyelvünkön elkövetnek. Árpád apánk óta gyalog és lóháton szabadon üldözte a vadat mai napig a magyar, (csak most fogják a vörös frakkot vadászatunkra ráhuzni, ha az országgyűlés elfogadja az új vadász-törvény-javaslatot), de nem emlékezik egyik krónikásunk, egyik memoiristánk sem ilyféle kifejezésekről:

a rókát bokkrétájánál fogva vitte haza, — az az farkánál;
 az őz darab rozs földön váltogatott át, az az ment át; (kell-e ennél szebb germanismus?)
 finom neszelői modulatlanul állanak, az az fülei;
 világítók: a róka szemei; billegény: a szarvas farka; csuha: a szarvas bőre; hold: a rőt vad fara; tápvevő: a szarvas szája; nyél: a farkas farka; szagló: a dúvad orra; tapsi: a nyúl füle; sat., sat.

Mire valók ezek, minek külön kifejezések a fül, száj, szem, fark, láb sat. vagy oly cselekvények megjelölésére, mit minden állatnál közös kifejezéssel jelölünk meg? Vagy ha már van erre szükség, mért nem használunk ilyeseket a ló, ökör, kutya s többi állatoknál is megkülönböztetésül az embertől?

Miért? Mert nincs rá szükség. Miért használják tehát sportsmaneink? Mert majmolni akarják német szomszédainkat. Azt az eredetiséget, a melyel dicsekszik fajunk, fel akarják cserélni sületlen szokásokkal. A szomszéd németeknél ez divat; azoknál hajdan óta létezik rendezett vadászat melynek üzői saját „Rothwälschet“ beszélnek: ergo nálunk is át kell venni azt sammt und sonders.

És hol vették a németek Jägersprahéjukat? Talán a vadászatot szenvedélyből üző férfiak között fejtett az ki? Korántsem. Vadász szolgáik, ősei a hirneves Büxenspannereknek kik a vadászatot mint mesterséget üzték hasonlóan a csizmadiákhoz, szabókhoz sat. azok használták eredetileg. A czéhbeli mesterembernek ugynevezett „hirschgerechter Jä-

ger"-nek a ki mester inástól avangirozott fel, meg kellett magát különböztetnie a többi mesteremberektől, hogy a mit egymás között beszélnek, más meg ne értse.

A vadászlegének nyelvét lassanként megtanulták az úrvadászok (!) is, mert ők is „hirschgerecht“ akartak lenni, s a cselédek nyelve bejutott az urak közé, általánossá lett. Azt hiszik a vadászt meg fogják ismerni nyelvéről, pedig a vasárnapi vadászok jól betanulják azt s még is kontárok. —

Hagyjuk azonban ezt, ennek van legalább eredete, és a németnél oly annyira kifejtett czéhbeli természetben gyökeredzik, mely szeret mindent másként nevezni meg, mint a világ azt szokta*); de minek utánozzuk mi azt, mikor az a mi természetünkkel nem egyezik? Ne rontsuk úrvadász uraim avval a sok terminus technikussal szép nyelvünket, hanem inkább nevezzük a gyermeket nevénel a mint dukál. Vegyük át a tudományt, ha már a vadászat tudomány lett, és assimiláljuk azt: térítsük meg a magyar hitre. Higyjék meg önök, majmolni nem mesterség; de mesterség, dicsőség művelni, haladni úgy, hogy a minket meg előző nemzetek tapasztalatait felvesszük és hasznunkra fordítjuk, de viszonyainkhoz és nemzetünk szelleméhez alkalmazva.

Igy vagyunk mi sokkal, s míg az idegent vakon utánozzuk, addig a magunkéról megfeledezünk, s azt nem fejtjük ki. Pedig majdan annak is akadna tisztelője külföldön, mint akadt már másnak is.

A Hunting pl. divatban van és a mint a V és V-lapból olvasom hitvány eredményeket mutat, de a mint őseink karikással üldözék lóháton a nádi farkast, azt elfeledtük: mert magyar. Ha előbb egy angol a lasso vető rancherótól megtanulná s divatba hozná: akkor à la bonheur mi is felkapnók ismét valami spanyol vagy angol nevezet alatt.

Üzzük a vadászatot vadász urak mint üzték őseink, s ha az okszerű vadápolás kimélés, és vadászás módjainak szabályait szomszédainktól

*) A németek ezen szokásának szolgálai utánzása tudományos szak irodalmunknak utjába roppant akadályokat göndít, nyelvünk szépségeit pedig semmivé teszi, úgy hogy már ma is a tudományos nyelv minden magyar fül számára valóságos disharmonia.

átvesszük, mert a tapasztalás helyesnek mutatta azokat, ne vegyük át avval a mi nem tartozik hozzá.

Beszeljünk úgy, mint őseinktől reánk maradt: fogjuk meg a nyulat fülénél, a róka hadd dicsérje farkát, a szarvas szájával vegye zamatos táplálékát, s az őz füleit hegyezze ha hallja a közeledő neszt. Eredeti magyar kifejezések használatát külön cselekvények kifejezésére ez nem zárja ki, de legyenek azok a magyar nyelv szellemével meg egyezők, s ne honosítsanak meg germanismusokat, gallicismusokat sat. Ilyenek: cserkészni: czirkálva keresni; barkácsolni: meglopni; vagy a műszerek megnevezése, mint azt Bérczy vadász műszótárában többet találni lehet.

Ugy hiszem vadásztársaim lövésére bukfenczet fog vetni a nyúl, ha fültövön és nem tapsialjon lövők is.

Nyulasy Farkas.

Légtüneti észleletek Selmeczen 1868.

	September		Oktober		November		Deczember	
	Hánya- dikán		Hánya- dikán		Hánya- dikán		Hánya- dikán	
Hőmérsék (Reaum):								
átlag	—	13,1	—	8,4	—	1,5	—	1,4
legnagyobb . .	10. d.	19,0	3. d.	18,1	8. d.	10,1	7. d.	10,8
legkisebb . .	16. r.	7,9	29. r.	1,2	22. r.	—7,8	10. r.	—6,5
Légnyomás (p.von.):								
átlag	—	314,4	—	314,3	—	313,3	—	313,2
legnagyobb . .	7. r.	317,4	6. d.	317,8	22. r.	318,2	10. e.	319,8
legkisebb . .	14e.15r 25r.és e	312,1	29. r.	310,2	9. r.	307,6	23. e. 24. r.	307,6
Páramomás (P.v.):								
átlag	—	4,0	—	3,2	—	1,9	—	2,8
legnagyobb . .	22. d.	5,6	2. d.	5,2	8. e.	3,7	7. r.	3,2
legkisebb . .	3. d.	2,6	7. d.	1,6	18. r.	0,1	10. r.	0,1
Nedvesség (százalé- kokban): átlag . . .	—	66,8	—	76,2	—	75,0	—	88,3
legnagyobb . .	25. e.	91,0	19. r.	99,0	6.e. 7.r. 29r.30e	96,0	5d.18e.) 20e. 21 e. 22r.d e.31r.e.)	100,0
legkisebb . .	9. d.	31,0	7. d.	27,0	18. r.	7,0	10. r.	12,0